

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

Світлана Бортнік

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ ПРОЕКТУВАННЯ

Методичні вказівки до практичних занять

Луцьк 2023

УДК 352:331.103.244
ББК У9(4 Укр.)29я73
Б-69

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол від 2023).

Черчик Л. М. – д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту адміністрування Волинського національного університету імені Лесі Українки

Бортнік С. М.

Б-69 Соціально-економічне проектування: методичні вказівки до практичних занять для студентів денної та заочної форм навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр», спеціальності 051 «Економіка», освітньо-професійної програми «Економіка довкілля і природних ресурсів», галузі знань – 05 Соціальні та поведінкові науки. Луцьк: 2023. 56 с.

Анотація: Методичні вказівки призначені для виконання практичних робіт студентів економічних спеціальностей з метою підготовки до іспиту, формування та перевірки системи знань з соціально-економічного проектування.

Методичні вказівки містять плани підготовки до семінарських занять, перелік питань для перевірки знань з кожної теми, комплекс дискусійних питань та творчих завдань, а також комплекс практичних письмових робіт аналітичного, дослідницького та прикладного змісту, призначених для розвитку творчої активності студентів, стимулювання їх науково-дослідної та самостійної роботи над темами курсу.

Основна увага приділяється практичній підготовці до занять, здачі іспиту та перевірці ступеня опанування форм, методів і процесу здійснення соціально-економічного проектування.

Рекомендовано студентам денної та заочної форм навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр», спеціальності 051 «Економіка», освітньо-професійної програми «Економіка довкілля і природних ресурсів», галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

УДК 352:331.103.244

ББК У9(4 Укр.)29я73

© Бортнік С.М., 2023

© Волинський національний
університет імені Лесі Українки, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
I. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ ТА ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ	7
Тема 1. Теоретичні основи соціально-економічного проектування. Сучасні підходи до соціального проектування	7
Тема 2. Наукове забезпечення розробки соціально-економічних проектів. Понятійний апарат СЕПР	9
Тема 3. Концептуальна модель соціально-економічного проекту	13
Тема 4. Технологія розробки соціально-економічного проекту	15
Тема 5. Менеджмент соціально-економічного проектування, орієнтований на результат	19
Тема 6. Характеристика SMART-моделі проекту. Оформлення соціально-економічного проекту	22
Тема 7. Характеристика процесу управління проектом	24
Тема 8. Прогнозування як фактор оцінки життєздатності соціально-економічного проекту	36
Тема 9. Моніторинг соціально-економічних проектів	37
Тема 10. Оцінювання соціально-економічних проектів	40
Тема 11. Міжнародні та національні програми і проекти у соціально-економічній сфері	42
Тема 12. Глобальні тенденції реорганізації методів управління соціально-економічними проектами	44
II. СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	48
ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ	55

ВСТУП

Практична робота студента є важливою складовою частиною навчання, що набуває останнім часом особливого значення у зв'язку з динамічністю економічних процесів, впровадженням дистанційної форми навчання та міжнародних стандартів у діяльність навчальних закладів.

Практична робота студента є частиною його начального процесу і ставить за мету поглибити знання, отримані під час аудиторних занять, самостійно вивчити питання відповідно до змісту дисципліни, якщо вони не були висвітлені на аудиторних заняттях. Для полегшення і зручності виконання практичних робіт студентів з вивчення даної дисципліни дані методичні вказівки поєднують у собі методичні вказівки для самостійної роботи та методичні вказівки для практичних занять.

Мета і завдання освітнього компонента. Мета освітнього компонента – засвоєння здобувачами освіти теоретичних засад та набуття практичних навичок соціально-економічного проектування, які є необхідними для вільного володіння теорією та практикою створення соціально-економічних проєктів, а також використання проєктного підходу до розв'язання соціальних та економічних проблем.

Об'єктом вивчення освітнього компонента є системи, процеси організації соціально-економічних зв'язків, взаємодій, включених у проєктну діяльність, що піддаються впливам суб'єктів проектування та виступають підставою для впливу. Предметом є теоретичні та практичні аспекти соціально-економічного проектування як технології соціального управління.

У результаті вивчення цього освітнього компонента у здобувачів освіти мають бути сформовані компетентності, тобто здатності фахівця на належному рівні виконувати професійні завдання, а саме:

- здатність до організації та розвитку форм соціального підприємництва;
- здатність оцінювати якість соціально-економічних проєктів і програм;
- здатність використовувати інструментарій соціально-економічного проектування та прогнозування для вирішення теоретичних і прикладних соціально-економічних проблем;
- здатність до проведення соціально-економічної експертизи проєктів та оцінювання їх результатів.

У результаті опанування освітнього компонента у здобувачів освіти мають

знати:

- основні поняття соціально-економічного проектування;
- сутність і функції соціального проектування;
- особливості соціального проектування у різних сферах суспільного життя;
- механізм соціально-економічного проектування;

- особливості науково-технічного забезпечення соціально-проектної діяльності;
- основні сучасні методи й підходи до здійснення соціально-економічного проектування.

уміти:

- використовувати технології діагностики соціально-економічних процесів і явищ за результатами прогнозування та організувати проектну діяльність;
- діагностувати проблемну ситуацію, аналізувати процес соціально-економічного проектування;
- розробляти й реалізовувати на практиці соціально-економічні проекти;
- планувати, здійснювати контроль і моніторинг виконання соціально-економічних проектів;
- аналізувати й оцінювати інформаційне, нормативно-правове та інвестиційне забезпечення соціально-економічних проектів, обґрунтовувати очікувані результати;
- використовувати сучасні моделі та оцінювати ефективність соціальної експертизи.

Результати навчання (компетентності).

Цілі навчання.

Цілями вивчення освітнього компонента «Соціально-економічне проектування» є забезпечення набуття таких загальних та фахових компетентностей випускниками згідно ОПІ за спеціальністю 051 Економіка довкілля і природних ресурсів:

Інтегральна компетентність

Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

Загальні компетентності

- ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК5. Здатність працювати в команді.
- ЗК6. Здатність розробляти та управляти проектами.
- ЗК7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК2.Здатність до професійної комунікації в сфері економіки іноземною мовою.

СК3.Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК5.Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

СК6.Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК7.Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК8.Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

СК9.Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері.

СК10.Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

Програмні результати навчання

ПРН 4. Розробляти соціально-економічні проєкти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.

ПРН 8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

ПРН 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

ПРН 13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

ПРН 14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні засади соціально-економічного проектування (теми 1-6)
2. Змістовий модуль 2. Процесуальні аспекти реалізації соціально-економічного проекту (теми 7-12)

I. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ ТА ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ

МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

Тема 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПРОЕКТУВАННЯ. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО СОЦІАЛЬНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

Практичне заняття №1

«Теоретичні основи соціально-економічного проектування. Сучасні підходи до соціального проектування»

Запитання для підготовки до практичного заняття

1. Охарактеризуйте сутність проектно-орієнтованого управління організаціями.
2. У чому полягає необхідність впровадження проектно-орієнтованого підходу в управлінні організаціями?
3. Розкрийте можливості проектно-орієнтованого управління фірмами.
4. Етапи впровадження проектно-орієнтованого підходу до управління організаціями.
5. Охарактеризуйте участь держави у соціальному проектуванні.

Запитання для перевірки знань до теми 1

1. Назвіть основні принципи запровадження проектно-орієнтованого підходу до управління організаціями.
2. У чому полягають мета і основні завдання навчальної дисципліни? Чому вона є актуальною для вивчення на цей момент часу?
3. Наведіть перелік основних понять і термінів навчальної дисципліни та надайте їхнє визначення.
4. Поясніть сутність проектно-орієнтованого управління організацією.
5. Опишіть концепції, що складають основу проектно-орієнтованого підходу.
6. Які можливості надає організаціям застосування проектно-орієнтованого підходу?
7. Дайте визначення понять проект, проектно-орієнтоване управління, програма, проектно-орієнтована система управління.

Дискусійні питання та творчі завдання

1. Виділіть основні причини гальмування розвитку проектно-орієнтованого управління фірмами в Україні.
2. Якими критеріями визначається можливість існування проекту?
3. Охарактеризуйте рівні трансформації класичної організації в проектно-орієнтовану.
4. Назвіть передумови появи та розвитку економічного проектування. Визначте особливості економічного проектування.
5. Що на ваш погляд є головним об'єктом проектування у соціальній сфері? Розкрийте особливу роль освітніх соціальних проектів.

Практична робота 1

Тема: Теоретичні основи соціально-економічного проектування.

Сучасні підходи до соціального проектування

1. Дайте відповідь на запитання:

1.1. Наведіть приклади використання проектування у будь-якій діяльності.

1.2. Чи відчуваєте ви себе частіше суб'єктом або об'єктом соціального проектування? В чому це виражається?

1.3. Знайдіть по два приклади проєктів для кожної з чотирьох основних сфер суспільства: економічної, соціальної, політичної та духовної.

2. Скориставшись наданими посиланнями дайте відповідь на запитання:

2.1. Чому міста стають основними генераторами економічного розвитку? Охарактеризуйте форми регіоналізації. http://pleddg.org.ua/wp-content/uploads/2020/09/PLEDDG_LED_Finance_Guide_Part_1.pdf

2.2. Здійсніть огляд і порівняння основних моделей місцевого економічного розвитку.

Зробіть висновки по виконаній практичній роботі

Тема 2. НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРОБКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЕКТІВ. ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ СЕПР.

Практичне заняття № 2

«Наукове забезпечення розробки соціально-економічних проєктів.

Понятійний апарат СЕПР»

Запитання для підготовки до практичного заняття

1. Понятійний апарат соціального проектування

2. Характеристика підходів до соціального проектування
3. Класифікація видів та базові особливості соціальних проектів
4. Обґрунтування вибору об'єкта соціального проекту. Визначення цілей і завдань соціального проекту
5. Застосування наукового підходу при розробці конкретного соціального проекту

Запитання для перевірки знань до теми 2

1. Назвіть складові частини системи управління проектно-орієнтованою організацією і надайте їм стисло характеристику.
2. Охарактеризуйте теорії змін у соціальних проектах.
3. Охарактеризуйте рівні трансформації класичної організації в проектно-орієнтовану.
4. Опишіть характерні риси проектно-орієнтованої організації.
5. Наведіть розгорнуту характеристику п'ятого рівня трансформації класичної організації в проектно-орієнтовану.
6. Опишіть етапи впровадження проектно-орієнтованого підходу до управління організаціями.

Дискусійні питання та творчі завдання

1. У чому полягає основна відмінність теорії проекту і теорії впровадження?
2. Які існують відмінності між проектно-орієнтованим та проектно-залежним підприємством?
3. Укажіть на основні особливості проектно-орієнтованої організації.

Практична робота 2

Тема: Наукове забезпечення розробки соціально-економічних проектів.

Понятійний апарат СЕПР

1. Дайте відповідь на запитання:

1.1. Складіть перелік принципів функціонування системи управління проектами та надайте їм стислу характеристику.

1.2. Обґрунтуйте тривалість впровадження проектно-орієнтованого підходу до управління підприємствами ІТ сфери, аграрної галузі й машинобудівними

2. Скориставшись наданими посиланнями дайте відповідь на запитання:

2.1. Охарактеризуйте порядок підготовки проекту до ДФРР користуючись Практичним посібником «Підготовка проектів до державного фонду регіонального розвитку» <http://pleddg.org.ua/wp-content/uploads/2020/10/Practychny-Posibnyk-DFRR.pdf>

2.2. Проаналізуйте критерії оцінки проектів у системі ДФРР

Зробіть висновки по виконаній практичній роботі

Рольова гра:

1) Студенти розподіляються на перші і другі номери. Перші номер утворюють групу «За», Другі номери утворюють групу «Проти». Викладач моделює ситуацію:

У місті виникла проблема завантаженості основних транспортних шляхів, затори на дорогах ускладнюють роботу всіх міських служб, створюють незручності для жителів. Міське управління транспорту вирішило розширити існуючі дороги та збудувати нові, щоб вирішити цю проблему.

Перша група «За» готує аргументи щодо доцільності запропонованих заходів, друга група готує аргументи «Проти», а саме, чому ініціатива не спрацює?

Обговорення:

1. *Чи може таке рішення бути ефективним у довгостроковій перспективі, зважаючи на те, що кількість машин у місті зростатиме*

кожного року?

2. Оцініть дане рішення з огляду на теорію змін за схемою:

ДІЯ – РЕЗУЛЬТАТ – ВПЛИВ.

3. Чи існують альтернативні рішення даної проблеми? Який вони матимуть вплив?

2) Вправа «Дерево проблеми» (Problem tree).

Викладач пояснює зміст завдання: «Дерево проблем - це інструмент, який сприяє розумінню анатомії соціальної проблеми через виявлення її причин, наслідків та причинно-наслідкових зв'язків між ними. Обрана проблема («основна проблема») має вигляд дерева із корінням та гілками, що уособлюють причини та наслідки. Їх схематично зображено на малюнку» (викладач завчасно готує схему «дерева проблеми»).

Алгоритм роботи:

1: Оберіть основну проблему.

Метою цього першого кроку є обговорення та узгодження основної проблеми, яку студенти мають проаналізувати. Викладач пропонує розглянути проблему, яка була найпопулярнішою на обговоренні на початку заняття або обрати проблему випадковим чином із списку на дошці / фліпчарті.

2: Перерахуйте всі явища, що викликають основну проблему.

Центральна проблема часто є лише симптомом або наслідком більш глибокої проблеми, тому важливо обговорити різні точки зору. Необхідно визначити безпосередні (явні) причини виникнення проблеми з подальшим пошуком більш глибоким причин, які їх викликали. Послідовне повторення даної схеми дозволить дістатись до коріння проблеми. Ключовим механізмом побудови дерева проблем є запитання «Чому?».

3: Перерахуйте всі наслідки, викликані основною проблемою.

Спершу визначають прямі наслідки основної проблеми. Потім вказують вторинні наслідки і так далі. Вкрай важливо розділяти причини проблеми та її наслідки.

Завершення вправи. Питання для обговорення:

Як «дерево проблеми» відображає ключові ідеї теорії змін?

Схема «Дерево проблеми»

Тема 3. КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПРОЕКТУ

Практичне заняття № 3

«Концептуальна модель соціально-економічного проекту»

Запитання для підготовки до практичного заняття

1. Концепція та модель соціального проекту.
2. Етапи соціального проектування
3. Цільова аудиторія, для якої призначений проект, стейкхолдери, що зацікавлені в реалізації соціального проекту
4. Методи соціального проектування
5. Джерела фінансування соціального проекту: види та характеристика

Запитання для перевірки знань до теми 3

1. Розкрийте роль концептуального рівня у механізмі соціального проектування
2. Назвіть основні науково-теоретичні принципи соціального проектування.
3. Установіть переваги та обмеження здорового глузду та методи «спроб і помилок» для обґрунтування та пояснення концепції соціального проекту.
4. Сформулюйте вимоги до стилю викладення соціального проекту.
5. Назвіть елементи, з яких складається механізм соціального проектування.

Дискусійні питання та творчі завдання

1. Наведіть приклади реалізації кожного з принципів соціального проектування в житті вашого регіону / міста / району.
2. Чому методологія компаративістики може бути корисною для генерування концептуальних задумів соціальних проектів?
3. Установіть переваги та обмеження науково-теоретичної методології обґрунтування та пояснення концептуального задуму соціального проекту.
4. Співставте поняття «цільова аудиторія» та «кінцеві бенефіціари».

Практична робота 3

Тема: Концептуальна модель соціально-економічного проекту

1. Дайте відповідь на запитання:

- 1.1. Назвіть складові концептуальної моделі соціального проекту.
- 1.2. Класифікуйте методи соціального проектування за етапами проектування

2. Скориставшись наданими посиланнями дайте відповідь на запитання:

2.1. Охарактеризуйте організаційні засади діяльності з управління проектами користуючись Методичними рекомендаціями з управління проектами. Київ. 2019. 29 с. URL: https://www.mil.gov.ua/content/oboron_plans/Metod_recomendacii_z_ypravlinnia_p_roektamy.pdf

2.2. Користуючись Кейс-стаді «Соціальне підприємництво та інклюзія: досвід українських міст», 2020. URL: http://pleddg.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Case_Study_PLEDDG_SocP.pdf доведіть, що соціальне підприємництво передбачає застосування інноваційних практик традиційного бізнесу для вирішення соціальних проблем та досягнення сталих соціальних змін.

Зробіть висновки по виконаній практичній роботі

Тема 4. ТЕХНОЛОГІЯ РОЗРОБКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПРОЕКТУ

Практичне заняття № 4

«Технологія розробки соціально-економічного проекту»

Запитання для підготовки до практичного заняття

1. Вплив зовнішнього середовища на проект.
2. Фактори, що впливають на реалізацію проекту.
3. Аналіз макроекономічних показників.
4. Характеристика життєвого циклу проекту.
5. Сутність класичного підходу до опису життєвого циклу проекту.
6. Роль та особливості радикально нових широкомасштабних соціально-економічних проектів.

Запитання для перевірки знань до теми 4

1. Що необхідно розуміти під тривалістю життєвого циклу проекту?
2. Охарактеризуйте принципи та види соціальної діагностики
3. Вимоги до формулювання мети і завдань проекту
4. Загальна логіка розробки соціального проекту. Фінансове забезпечення проекту
5. Бюджетування проекту
6. Особливості проектної діяльності. Внутрішній зміст проекту.

Дискусійні питання та творчі завдання

1. Поясніть трактування дефініції «вартість проекту» з економічної точки зору.
2. Проблеми дослідження зовнішнього середовища проекту.
3. Чому технологія соціального проектування носить універсальний характер і може бути застосована для розробка будь-якого з видів соціальних проектів? Обґрунтуйте відповідь.
4. Опишіть математичну модель вартості життєвого циклу проекту. Які параметри даної моделі слід вважати постійними, а які – змінними?
5. Які критерії застосовуються для оцінки тривалості життєвого циклу проекту? Чи відображають такі критерії економічну складову функціонування проекту?

Практичні завдання до теми 4

Завдання 1. Формулювання ідеї проекту

Запропонуйте власний соціальний проект *«Назва проекту»*

Опишіть ідеї Вашого соціального проекту, давши відповіді на запитання:
у чому полягає ідея проекту?

як саме я знайшов зазначену ідею?

чому я зупинився саме на цій ідеї?

які обмеження/недоліки має ідея проєкту?

що можна зробити, щоб поглибити ідею проєкту?

Завдання 2. Складання апікаційної форми проєкту

Запропонуйте власний соціальний проєкт та складіть його апікаційну форму.

Завдання 3. Розробка плану-графіка реалізації соціального проєкту

Розробіть план-графік реалізації соціального проєкту із зазначенням етапів та заходів, виконавців, термінів виконання окремих етапів та заходів.

Завдання 4. Розробка кошторису витрат на реалізацію соціального проєкту та обґрунтування джерел фінансування

Складіть детальний кошторис витрат на реалізацію вашого соціального проєкту та обґрунтуйте джерела фінансування за формами (табл. 1, 2).

Таблиця 1

Форма кошторису витрат на реалізації соціального проєкту

Назва етапу, заходу	Статті витрат	Порядок розрахунку витрат	Сума, тис. грн	Джерело фінансування
1	2	3	4	5

Таблиця 2

Ресурсне забезпечення соціального проєкту

Назва етапу, заходу	Матеріальні ресурси		Кадрові ресурси		Інформаційні ресурси та програмне забезпечення		Витрати на ресурсне забезпечення, тис. грн
	Перелік	Сума, тис. грн.	Перелік	Сума, тис. грн.	Перелік	Сума, тис. грн.	
1	2	3	4	5	6	7	8

Завдання 5. Удосконалення трудової дисципліни в організації

Запропонуйте проєкт наказу організації, предмет регулювання якого передбачає вдосконалення трудової дисципліни її співробітників.

Обґрунтуйте наведені Вами положення.

Вкажіть, які правила нормопроектувальної техніки Ви використали?

Яким вимогам щодо змісту та структури повинен відповідати нормативний акт?

Завдання 6. Дерево цілей

Використайте дерево цілей для обґрунтування ідеї власного соціального проекту і дайте відповіді на запитання.

1. Чим реальна проблема відрізняється від псевдопроблеми?
2. Які формулювання рекомендується використовувати для опису проблеми?
3. Що таке древо проблем і древо цілей? Для чого їх слід використовувати під час соціального проектування?

Завдання 7. Бюджет соціального проекту

Заповніть таблиці відповідно до обраного соціального проекту:

Заробітна плата

Стаття витрат	Сума US\$
Оплата праці	
Обладнання	
Матеріальне забезпечення	
Відрядження та транспортні витрати	
Інші витрати	
ВСЬОГО:	

Посада	% робочого часу для проекту	Оклад (US\$)	Нарахування	Загальна сума	Кільк. Місяців	Повна сума	Очікуване фінансування від донорської організації (US\$)
Усього							

Обладнання

Вид обладнання	Кількість	Сума	Очікуване фінансування від донорської організації (US\$)

УСЬОГО:				
Матеріальнезабезпечення				
Назва матеріалів	Ціна	Кількість	Сума	Очікуване фінансування
УСЬОГО:				
Відрядження транспортні витрати				
Статті витрат		Сума	Очікуване фінансування (US\$)	
УСЬОГО:				
Інші витрати				
За що передбачається сплатити		Сума	Очікуване фінансування (US\$)	
УСЬОГО:				

Тема 5. МЕНЕДЖМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПРОЕКТУВАННЯ, ОРІЄНТОВАНИЙ НА РЕЗУЛЬТАТ

Практичне заняття № 5

«Менеджмент соціально-економічного проектування, орієнтований на результат»

Запитання для підготовки до практичного заняття

1. Досвід успішного застосування МОР у СЕПр в Україні та зарубіжних країнах
2. Охарактеризуйте основні поняття та принципи МОР. Яка специфіка їх застосування у соціально-економічному проектуванні
3. Опишіть і наведіть приклади припущень, які характеризують внутрішні і зовнішні умови проекту
4. Назвіть припущення у соціальних проектах, які становитимуть низький, середній і високий рівень ризику
5. Що собою являє баланс охоплення, ресурсів і результатів?

Запитання для перевірки знань до теми 4

1. Мета МОР у соціально-економічному проектуванні
2. Характеристики МОР у соціальному проектуванні
3. Припущення та ризики у менеджменті, орієнтованому на результат
4. Критерії вибору індикаторів
5. Назвіть елементи структури вимірювання діяльності у проектах
6. Назвіть основні джерела інформації для розробки проектів
7. Які методи та технічні прийоми збирання даних для СЕПр ви знаєте?

Дискусійні питання та творчі завдання

1. Поясніть, чому науковий супровід проектів не може ефективно здійснюватися, якщо не буде «вмонтований» безпосередньо в проект?
2. Доведіть, що вірно побудований соціальний проект характеризується наявністю ланцюжка результатів.
3. Поясніть, чому для кожного припущення у проекті важливо встановити очікуваний рівень ризику?

Практичні завдання до теми 5

Завдання 1. Розробка інструментарію для оцінки проекту

На занятті студенти представляють розроблений ними інструментарій для оцінки соціальної проблеми, на вирішення якої буде спрямовано проект.

Застосовується метод взаємооцінювання розроблених методик.

Завдання 2. Визначення критеріїв для оцінки доцільності обраного інструментарію

Визначте критерії для оцінки доцільності обраного інструментарію.

Що необхідно враховувати при доборі та оцінці діагностичного інструментарію для різних типів проектів?

Дати відповіді на запитання:

1. Яким чином визначалися індикатори для моніторингу процесу?
2. Чому саме ці індикатори були обрані для моніторингу результатів.
3. Обґрунтувати вибір запропонованих методів збору інформації.

Завдання 3.

Виокремити структурні компоненти в проектній пропозиції.

Кожен студент отримує (або знаходить самостійно) текст проекту та визначає мету і завдання проекту.

Дати відповіді на запитання:

1. Яким чином визначалися мета та завдання проекту?
2. Чому саме такі завдання були визначені?

Завдання 4. Розробка критеріїв та індикаторів моніторингу проекту

Кожен студент отримує (або знаходить самостійно) текст проекту і визначає критерії та індикатори моніторингу, методи збору інформації.

Завдання 5.

Підготувати повідомлення на тему: «Престиж-проекти і псевдо проекти як неефективні способи соціально-економічного проектування»

Завдання 6. Написати анотації до 5 науково-практичних публікацій з питання розвитку соціального проектування в Україні

Завдання 7. Здійснити контент-аналіз реалізованих соціальних проектів.

Подати результати у вигляді таблиці.

Тема 6. ХАРАКТЕРИСТИКА SMART-МОДЕЛІ ПРОЕКТУ. ОФОРМЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПРОЕКТУ

Практичне заняття № 6

«Характеристика SMART-моделі проекту. Оформлення соціально-економічного проекту»

Запитання для підготовки до практичного заняття

1. Доведіть на прикладах, що написання проекту – це завдання, в якому слід дотримуватися чіткості, лаконічності й бути максимально конкретним.
2. Обґрунтування бюджету проекту
3. Стандартні та додаткові компоненти аплікаційної форми проекту
4. Типові помилки під час розробки проектної пропозиції та способи їх уникнення

Запитання для перевірки знань до теми 6

1. Назвіть і охарактеризуйте критерії SMART моделі соціального проекту
2. Що таке аплікаційна форма соціального проекту? Які питання вона в себе включає?
3. Які ви знаєте компоненти та види текстового оформлення соціального проекту?
4. Назвіть стандартні вимоги до оформлення проекту.
5. Чому більшість грантових установ висувають особливі вимоги до титульного аркуша та анотації проекту?
6. Чому у проектах складова «Огляд актуального ринку та перспектив його розвитку» є обов'язковою?

Дискусійні питання та творчі завдання

1. Доведіть, що SMART-модель - це просто форма запису цілей, а не методика їх досягнення

2. Покажіть на прикладах, що кожна організація чи інше джерело фінансування має власні (як правило, дуже специфічні) вимоги до оформлення проекту.

3. Під час практичного заняття студенти, які працюють в парах вивчають та аналізують тексти різних проектів. Для аналізу студент готує не менше 6 варіантів різних текстів проектів, серед яких регіональні, місцеві, довго та короткотривалі проекти.

Завдання:

Охарактеризувати проект відповідно класифікаційної таблиці проектів.

Виокремити структурні компоненти в проектній пропозиції.

Здійснити аналіз завдань проекту за критеріями SMART.

Практична робота 6

Тема: Характеристика SMART-моделі проекту. Оформлення соціально-економічного проекту

1. Дайте відповідь на запитання:

1.1. Назвіть складові SMART-моделі проекту.

1.2. Аплікаційна форма проекту

2. Скориставшись наданими посиланнями дайте відповідь на запитання:

2.1. Користуючись інтернет-ресурсом «Постановка цілей по SMART – приклади, критерії». URL: <https://pdatu.edu.ua/images/vihovna-robota/psiholog/ps10.pdf> доведіть, що кожен критерій методу SMART трансформує і уточнює мету

2.2. Користуючись Методичними рекомендаціями з управління проектами.

Київ.

2019.

29

с.

URL:

https://www.mil.gov.ua/content/oboron_plans/Metod_recomendacii_z_upravlinnia_p_roektamy.pdf проаналізуйте алгоритм перевірки коректності формулювання цілей за SMART підходом

2.3. Доведіть, що використання підходу SMART для визначення цілей максимально збільшує вірогідність їх досягнення та надає можливість вимірювання поставлених цілей.

Зробіть висновки по виконаній практичній роботі

Тема 7. ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТОМ

Практичне заняття № 7

«Характеристика процесу управління проектом»

Запитання для підготовки до практичного заняття

1. Функції управління проектами
2. Процес управління проектом
3. Основні підходи до структуризації проекту
4. Організація системи управління проектами
5. Ефективність організаційних структур управління проектами та основні напрями їх вдосконалення
6. Управління соціальним проектом: кадрове забезпечення
7. Особливості управління виконанням проекту.

Запитання для перевірки знань до теми 7

1. Що таке управління проектами?
2. Чому необхідний менеджмент соціальних проектів?
2. Структура і завдання управління проектом
3. Завдання управління проектом

3. Суб'єкти управління соціальними проектами
4. Середовище реалізації проекту
5. Які чинники середовища необхідно враховувати у процесі реалізації проекту?
6. Складові системи управління соціальними проектами
7. Назвіть категорії учасників проекту. Які функції кожного з них?
8. Назвіть загальні принципи формування й розвитку команди проекту.

Дискусійні питання та творчі завдання

1. Які риси, на Вашу думку, мають бути притаманні менеджеру проекту і за якими критеріями може бути оцінена його діяльність?
2. Що таке структура розбиття робіт? Яким чином вона допомагає в управлінні проектом? За якими ознаками здійснюється структуризація проекту?
3. В чому полягає необхідність розбиття діяльності по проекту на фази та етапи життєвого циклу?

Практичні завдання до теми 7

Завдання 1.

Деталізуйте підсистеми управління відповідно до розробленого вами проекту.

Визначте можливий склад проектної команди до розробленого вами соціального проекту

Завдання 2.

Побудувати та охарактеризувати схему організаційної структури управління проектом за умови, що:

- організаційна структура створюється для одноразової реалізації проекту в межах однієї організації;

- організація систематично реалізує один або кілька проєктів;
- діяльність організації повністю складається з діяльності по управлінню проєктами;
- у проєкті беруть участь дві рівнозначні з точки зору управління проєктом організації;
- управління проєктом реалізує замовник;
- управління проєктом реалізує генеральний підрядчик;

Завдання 3.

Ви - менеджер проєкту й відповідаєте за загальний хід будівництва житлового будинку. Назвіть можливих учасників проєкту. Визначте основні групи людей, від яких залежить успіх проєкту та характер їх впливу на проєкт. С ким вам буде найлегше співпрацювати? С ким найважче? Чому?

Завдання 4.

Ви - менеджер проєкту й відповідаєте за загальний хід підготовки до святкування N-ї річниці факультету економіки та управління ВНУ імені Лесі Українки. Назвіть можливих учасників проєкту. Визначте основні групи людей, від яких залежить успіх проєкту та характер їх впливу на проєкт. С ким вам буде найлегше співпрацювати? С ким найважче? Чому?

Практична робота 7

Завдання:

7.1. Завдання "Визначення місії, візії та цінностей проєкту".

7.2. Завдання "Оцінювання впливу чинників макросередовища".

7.3. Завдання "Оцінювання чинників макросередовища за допомогою бального оцінювання".

7.4. Завдання "Оцінювання чинників макросередовища з використанням методики PEST-аналізу".

7.5. Завдання "SWOT-аналіз сфери соціальних послуг в Україні"

7.1. Завдання «Визначення місії, візії та цінностей проекту»

Визначте мету, завдання, місію, візію та соціальні цінності для:

- 1) свого університету;
- 2) свого факультету;
- 3) реабілітаційного дитячого центру;
- 4) притулку для безхатків;
- 5) свого соціального проекту.

7.2. Завдання «Оцінювання впливу чинників макросередовища»

Виділіть чинники макросередовища з розряду демографічних, соціальних, економічних, природних, технологічних, які необхідно враховувати:

- а) виробнику реабілітаційних засобів;
- б) навчальному центру для осіб з інвалідністю;
- в) виробнику соціальних сортів хліба.

Проранжуйте важливість чинників макросередовища для кожного з перерахованих підприємств та організацій. Порівняйте отримані результати. Поясніть, чому для різних організацій результати ранжування можуть бути різними. Завдання наведіть у вигляді табл. 7.1

Таблиця 7.1

Чинники макросередовища для різних організацій

Організація	Демографічні чинники	Соціальні чинники	Економічні чинники	Природні чинники	Технологічні чинники
1. Виробник реабілітаційних засобів					
2. Навчальний центр для осіб з інвалідністю					
3. Виробник соціальних сортів хліба					

7.3. Завдання «Оцінювання чинників макросередовища за допомогою бального оцінювання»

Проаналізуйте чинники макросередовища та визначте ступінь їхнього впливу на діяльність соціальної організації (табл. 7.2).

Таблиця 7.2

Характеристика чинників макросередовища

№ п/п	Чинник	Оцінка	Вага	Напрямок впливу	Результат
1	Інфляція	9	0,13	–	
2	Економічне зростання в країні	8	0,15	–	
3	Рівень політичної стабільності в суспільстві	7	0,06	+	
4	Рівень безробіття	8	0,13	–	
5	Рівень оподаткування	6	0,11	–	
6	Рівень доходів населення	6	0,12	–	
7	Наявність протекціонізму	6	0,12	–	
8	Рівень народжуваності	4	0,10	–	
9	Криміналізація суспільства	5	0,09	–	
10	Наявність лобістських груп у законодавчих органах влади	5	0,06	+	

7.4. Завдання «Оцінювання чинників макросередовища з використанням методики PEST-аналізу»

Проведіть аналіз чинників макросередовища для обраної соціальної організації, використовуючи методику PEST (побудуйте табл. 7.3, зробіть розрахунки).

Таблиця 7.3

PEST-аналіз чинників макросередовища

№ п/п	Чинники	Імовірність реалізації	Ступінь впливу	Зважена оцінка
	Політичні (P)			
	Економічні (E)			

	Соціальні (S)			
	Технологічні (T)			

Методичні рекомендації до виконання завдання

Метою PEST-аналізу є відстеження (моніторинг) змін макросередовища за чотирма вузловими напрямками і виявлення тенденцій, подій, невідконтрольних організацій, але впливаючих на результати її діяльності та прийнятих стратегічних рішень.

Етапи проведення PEST-аналізу:

1) розробляється перелік зовнішніх чинників (від 2 до 6 у кожній групі), що мають високу імовірність реалізації та вплив на функціонування підприємства;

2) оцінюється імовірність реалізації кожної події для заданої організації шляхом присвоєння їй визначеної ваги від одиниці (найважливіше) до нуля (незначне). Сума ваг у кожній групі повинна дорівнювати 1;

3) дається оцінка ступеня впливу кожного чинника на діяльність організації за шкалою від -5 до 5: "5" – сильний позитивний вплив, "-5" – серйозна небезпека; "1" – відсутність загрози;

4) визначаються зважені оцінки шляхом множення ваги чинника на силу його впливу та підраховується сумарна зважена оцінка у кожній групі, яка вказує на ступінь готовності організації реагувати на поточні та прогностичні чинники макросередовища.

7.5. Завдання «SWOT-аналіз сфери соціальних послуг в Україні»

7.5.1. Проведіть SWOT-аналіз сфери соціальних послуг в Україні.

Після проведення SWOT-аналізу доцільно відповісти на такі запитання:

–чи існують суттєві переваги, на яких могла б ґрунтуватися стратегія розвитку системи соціальних послуг?

–чи роблять слабкі сторони системи соціальних послуг її уразливою та чи позбавляють вони її існуючих можливостей та перспектив?

–які загрози є найбільш суттєвими та як їм протидіяти?

7.5.2. Оберіть оптимальний сценарій її розвитку, з огляду на наведену далі інформацію.

В Україні існує інституційна структура системи соціальних послуг і соціального обслуговування. Прийнято низку законів та інших нормативно-правових актів, які регулюють діяльність зазначеної системи. Фінансування державних установ із надання соціальних послуг і соціального обслуговування здійснюється цілеспрямовано та в повному обсязі, цей напрямок системи соціального захисту громадян є захищеною статтею Державного бюджету України. Кадровий потенціал соціальних послуг сформовано. Втім, це формальні ознаки вітчизняної системи соціальних послуг. Державна система соціальних послуг настільки є недосконалою, що її недоліки багатократно перевищують ті позитивні сторони, які існують.

Вітчизняна система соціальних послуг характеризується надмірною централізацією та державною монополізацією надання соціальних послуг, вона залишилася орієнтованою на догляд соціально вразливих осіб у стаціонарних установах, переважно в будинках-інтернатах. Здавалося б, така значна кількість державних установ свідчить про увагу держави та суспільства до проблем соціально вразливих осіб. Насправді, бюджетне фінансування використовується здебільшого на утримання зазначених соціальних закладів із розрахунку на одну особу, а не на конкретну послугу споживача, що значно знижує якість соціальних послуг. Такий підхід нівелює потреби споживачів соціальних послуг стаціонарних установ і не дозволяє оптимально розподілити державні кошти.

Державна монополія у цій сфері не дозволяє використовувати альтернативні можливості у фінансуванні, розширенні спектру послуг, підвищувати їхню адресність і якість.

Високорозвинені країни вирішили цю проблему шляхом залучення представників недержавної сфери, які можуть надати соціальні послуги на дому, а не в стаціонарному закладі, що знаходиться далеко від оселі, рідних і близьких отримувача соціальних послуг. Система нестаціонарних закладів, де соціальне обслуговування осіб відбувається за місцем їхнього проживання, враховує:

- центри (денних послуг, тимчасового догляду, підтримки родин та опікунів, кризові, раннього втручання тощо);

- притулки (відкритого типу);

- моделі самостійного проживання у громаді (будинки групового проживання, мінігуртожитки, соціальний супровід проживання у власній квартирі тощо);

- профілактичні програми (попередження насильства в сім'ї, дитячої бездоглядності, соціального сирітства, інституалізації);

- програми фостерінгу (перебування, догляду, виховання в прийомних сім'ях);

- програми розвитку волонтерського руху у наданні соціальних послуг; інноваційні послуги на базі проектування установ тощо.

Як свідчить практика, такий підхід позитивно позначається на самопочутті та саморозвитку конкретної людини, на зміцненні родинних стосунків тощо. Проживання в стаціонарному закладі вважається доцільним лише в тому випадку, коли неможливо створити умови для його догляду на рівні громади – у біологічній або фостерній (прийомній) сім'ї чи незалежного проживання (індивідуального або групового) з підтримкою та соціальним супроводом.

В Україні, на відміну від інших країн світу, поки що слабо розвинута співпраця з недержавним сектором, із благодійними та релігійними організаціями. Органи державної влади не сприймають повною мірою громадянське суспільство як рівного партнера в системі організації та надання соціальних послуг і не готові передавати фінансові ресурси й частину повноважень у цій сфері недержавним громадським організаціям. Нині більшість вітчизняних центрів соціальних служб не співпрацюють або неефективно залучають ресурси недержавного сектора на місцях. Іншою причиною недостатнього залучення недержавних організацій є відсутність механізму ліцензування щодо надання соціальних послуг із боку державних органів виконавчої влади. Водночас багато недержавних організацій мають досвід залучення додаткової фінансової та технічної допомоги з боку міжнародних донорів і організацій, приватного бізнесу, мають адаптовані новітні технології соціальної роботи та підготовлені людські ресурси. Отже, пріоритетною можливістю дієвого реформування вітчизняної системи соціальних послуг є роздержавлення соціальної сфери та децентралізація соціальних послуг, диверсифікація постачальників послуг усіх форм власності, залучення громадських, приватних і благодійних організацій на конкурсних засадах, що сприяє зменшенню нерівності громадян у доступі до соціальних, медичних, освітніх та інших служб, їхнє територіальне наближення до місця проживання людини.

Базовим напрямом покращення якості соціальних послуг є соціальне замовлення та ліцензування послуг. Система ліцензування добре зарекомендувала себе у Великобританії, Франції, Люксембурзі, Угорщині. Держава контролює та регулює діяльність соціально спрямованих установ, організацій, закладів і підприємств незалежно від форм власності та їхнього підпорядкування шляхом соціального замовлення та ліцензування, що зумовлює конкуренцію і стимулює до підвищення якості послуг. Це

виявляється у контролі за умовами надання послуг, висуванні вимог до рівня кваліфікації працівників і якості надання соціальних послуг тощо.

Успішною практикою є відкрита інформація для потенційних клієнтів і зацікавлених осіб щодо переліку соціальних послуг та державних і недержавних установ, які їх надають у конкретній місцевості. Запровадження індикаторів якості соціальних послуг – ще одна зовнішня можливість. Індикатори якості дають можливість оцінити вплив соціальних послуг на покращення життя отримувача конкретної послуги, а також здійснюється моніторинг ефективності діяльності соціальних служб і працівників тощо. Доцільно запозичити механізми здійснення державного та незалежного моніторингу якості послуг і оперативну систему санкцій за порушення якості.

Також позитивний досвід укладення соціального контракту щодо надання певних соціальних послуг. Така система відносин між державою та недержавними організаціями діє у багатьох європейських країнах. Наприклад, у Німеччині недержавні організації є найбільшими постачальниками соціальних послуг. Аналогічна система функціонує в Угорщині та Великобританії. Отримання контракту від місцевих органів влади є престижним для недержавних організацій, а тому організації конкурують між собою за отримання таких контрактів. Створення зазначеної системи стане додатковим стимулом і для державних структур працювати більш ефективно, оскільки реальною буде загроза втратити бюджетне фінансування.

Заслужує уваги застосування кращого закордонного досвіду в частині альтернативних джерел фінансування соціальних послуг шляхом переведення на самоокупність або фінансування за рахунок благодійних коштів. Основними загрозами реалізації в Україні позитивного європейського досвіду децентралізації соціальних послуг можуть бути: некомпетентність і неефективність системи державного управління; суперечливість нормативно-правової бази соціального спрямування, безсистемність і непослідовність у законодавчій сфері; схильність до корупції; ресурсний дефіцит (фінансово-

економічний, управлінський, інституційний) одночасно з нераціональним його використанням; патерналістський світогляд значної частини громадян на соціальну політику; механічне застосування іноземного досвіду без врахування національних особливостей; відсутність аналізу соціальних наслідків під час ухвалення управлінських рішень.

Також треба враховувати нинішню складну ситуація в нашій державі, яка позначається на зниженні рівня життя громадян, зростанні соціальної нерівності, погіршенні стану фізичного та психічного здоров'я. Гуманітарні наслідки епідемії та збройного конфлікту на території Донецької й Луганської областей, соціальні проблеми вимушених переселенців та учасників АТО розширюють спектр осіб, які потребують тих чи інших соціальних послуг, що вимагає додаткових фінансових, кадрових й інших ресурсів, які могли б бути використані у процесі реформування системи соціальних послуг.

На основі отриманої матриці розробіть рекомендації.

Методичні рекомендації до виконання завдання

Метод SWOT-аналізу отримав свою назву від чотирьох слів: сили (strengths), слабкості (weakness), можливості (opportunities), загрози (threats).

SWOT-аналіз – це процес встановлення зв'язків між найхарактернішими особливостями проблеми, що аналізується, з метою кращого розуміння конкретної ситуації, для того аби визначити, які чинники можуть загрожувати розвитку, які є можливості, а також усвідомити переваги та недоліки.

Результати такого аналізу дозволяють змодельовати сценарії розвитку подій з метою обрання оптимального шляху вирішення тої чи іншої проблеми.

1 етап. Складання таблиці SWOT (табл. 7.4). Кількість елементів у кожній групі – від 4 до 10. Сильні сторони та можливості оцінюються за шкалою від 0 до 10, а слабкі сторони та загрози оцінюються за шкалою від –10 до 0.

Таблиця SWOT

Елемент	Бальна оцінка (від -10 до +10)
Сильні сторони: 1. 2. 3. 4. ...	
Усього (середнє арифметичне за групою)	
Слабкі сторони: 1. 2. 3. 4. ...	
Усього (середнє арифметичне за групою)	
Можливості: 1. 2. 3. 4. ...	
Усього (середнє арифметичне за групою)	
Загрози: 1. 2. 3. 4. ...	
Всього (середнє арифметичне за групою)	

2 етап. Для встановлення зв'язків між слабкими та сильними сторонами підприємства, загрозами і можливостями зовнішнього середовища будується матриця SWOT-аналізу (табл. 7.5).

Таблиця 7.5

Матриця SWOT-аналізу

Зовнішнє середовище Внутрішнє середовище	Можливості	Загрози
	1. 2. ...	1. 2. ...
Сильні сторони 1. 2. ...	Поле "СiМ" (сили та можливості)	Поле "СiЗ" (сили та загрози)
Слабкі сторони 1. 2. ...	Поле "СлМ" (слабкості та можливості)	Поле "СлЗ" (слабкості та загрози)

3 етап. Результати SWOT-аналізу є основою для аналізу, в ході якого визначається стратегічна позиція об'єкта дослідження.

У табл. 7.6 наведено основні стратегічні дії, актуальні для того чи іншого сполучення сил, слабостей, можливостей і загроз.

Таблиця 7.6

Матриця стратегічних дій

	Зовнішнє середовище	Переважають можливості	Переважають загрози
Внутрішнє середовище			
Переважають сильні сторони		Розвиток	Гнучке реагування (компенсація загроз)
Переважають слабкі сторони		Вдосконалення	Ліквідація проблем

На основі матриці стратегічних дій обирається оптимальний сценарій розвитку та прописуються шляхи його реалізації.

Тема 8. ПРОГНОЗУВАННЯ ЯК ФАКТОР ОЦІНКИ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПРОЕКТУ

Практичне заняття № 8

«Прогнозування як фактор оцінки життєздатності соціально-економічного проекту»

Запитання для підготовки до практичного заняття

1. Поняття прогнозу.
2. Особливості прогнозування соціальних явищ і процесів
3. Технологія соціального прогнозування

4. Прогнозування і проблема управління ризиками
5. Основні способи соціального прогнозування

Запитання для перевірки знань до теми 8

1. Що таке прогноз? У чому полягає різниця між прогнозуванням в природничих і технічних науках та соціальних і гуманітарних науках?
2. Які завдання вирішують пошукові прогнози?
3. Чому соціальне прогнозування має ті самі проблеми, що і соціальне проектування?
4. Який прогноз слід вважати об'єктивним?
5. Типова методика соціального прогнозування: зміст та етапи.
6. Чому проблема управління ризиками є однією з найбільш актуальних суспільстві?
7. Назвіть переваги й недоліки моделювання

Дискусійні питання та творчі завдання

1. Чому соціальні нововведення оцінюють крізь призму цінностей та норм?
2. Доведіть, що пошукові прогнози є важливими при опрацюванні питань життєздатності соціальних проектів?
3. У чому полягає застосування принципу Парето-ефективності у соціально-економічному проектуванні та прогнозуванні?
4. Доведіть на прикладах, що існує тісний зв'язок між передбаченням соціальних явищ і процесів та управлінням ними

Тема 9. МОНІТОРИНГ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЕКТІВ

Практичне заняття № 9

«Моніторинг соціально-економічних проектів»

Запитання для підготовки до практичного заняття

1. Поняття та зміст моніторингу
2. Процедура моніторингу соціальних проектів
3. Сутність та види оцінки соціальних проектів
4. Контроль в управлінні соціальним проектом
5. Критерії оцінки результатів соціального проекту
6. Питання забезпечення об'єктивності та достовірності соціальної інформації.

Запитання для перевірки знань до теми 9

1. Визначення змісту поняття «моніторинг» у працях науковців
2. Складові моніторингу
3. Що таке індикатори відповідності у моніторингу СЕПр
4. «Внутрішній» моніторинг проектів
5. Назвіть компоненти побудови системи моніторингу соціальних проектів
6. Назвіть і охарактеризуйте складові моніторингу соціальних проектів
7. Загальні та спеціальні принципи оцінки соціальних проектів
8. Принципи та різновиди контролю соціально-економічних проектів

Дискусійні питання та творчі завдання

1. Доведіть, що застосування моніторингу є можливим і доцільним у СЕПр
2. Чому витрати, необхідні для проведення моніторингу необхідно враховувати у бюджеті проекту?
3. Чому для оцінювання ефективності проекту необхідно враховувати дієвість, вплив діяльності з реалізації проекту на різних рівнях?

4. Доведіть, що програма моніторингу є комплексним соціологічним дослідженням.

5. Поясніть, чому важливо налагодити зворотній зв'язок (fed-back) з відповідною цільовою аудиторією та виконавцями проекту?

6. Як визначити кількісні індикатори успіху, якщо певні цілі та завдання соціального проекту не піддаються кількісному вираженню?

Практична робота 9

Тема: Моніторинг соціально-економічних проектів

1. Дайте відповідь на запитання:

1.1. Здійсніть порівняння моніторингу та оцінки соціального проекту.

1.2. Які основні функції моніторингу проекту?

2. Скориставшись наданими посиланнями дайте відповідь на запитання:

2.1. Користуючись інтернет-ресурсом «Моніторинг і оцінювання соціального впливу проекту. Практичний посібник для виконавців проектів Надзвичайної кредитної програми з відновлення України». URL: https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/912/91114/files/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_2016_ukr_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf поясніть, що являє собою партиципативне оцінювання,

Охарактеризуйте переваги оцінювання для державних соціально-економічних проектів та стандарти МіО.

2.2. Користуючись Методичними рекомендаціями з управління проектами.

Київ. 2019. 29 с. URL:

https://www.mil.gov.ua/content/oboron_plans/Metod_recomendacii_z_upravlinnia_p

[roektamy.pdf](#) (с.25-26) проаналізуйте зміст високорівневої схеми процесу моніторингу і контролю проекту.

2.3. Скориставшись інструментом моніторингу і контролю «Статус-звіт» (шаблон у Додатку 5) заповніть звіт за результатами вашого проекту.

2.4. Заповніть таблицю відповідно до розробленого вами проекту.

Критерій	Індикатор	Методи збору інформації
Моніторинг процесу		
Моніторинг результату		

Зробіть висновки по виконаній практичній роботі

Тема 10. ОЦІНЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЕКТІВ

Практичне заняття № 10

«Оцінювання соціально-економічних проектів»

Запитання для підготовки до практичного заняття

1. Завдання і види оцінювання соціальних проектів
2. Внутрішнє і зовнішнє оцінювання,
3. Послідовність процедур і методи збору інформації
4. Основні аспекти, які охоплює результативне оцінювання
5. Програма оцінювання соціального проекту, особливості її розробки
6. Розробка інструментарію оцінювання
7. Методи збору інформації для оцінювання проектів

Запитання для перевірки знань до теми 10

1. Класифікація видів оцінювання
2. У чому полягає сутність оцінювання для фундаторів (спонсорів, донорів) та інших зацікавлених осіб
3. Охарактеризуйте зміст порівняльного оцінювання різних проектів
4. У чому полягає різниця між формувальним (базовим) та підсумковим оцінюванням
5. Які вимоги пред'являються до формувального оцінювання?
6. Що являє собою процесуальне і результативне оцінювання?

Дискусійні питання та творчі завдання

1. У чому полягає відмінність оцінювання соціальних проектів від економічних?
2. Доведіть, що внутрішнє оцінювання має бути постійним процесом

Практична робота 10

Тема: Оцінювання соціально-економічних проектів

1. Дайте відповідь на запитання:

- 1.1. Охарактеризуйте технологічну схему оцінювання проекту
- 1.2. Назвіть інструменти оцінювання соціально-економічних проектів

2. Скориставшись наданими посиланнями дайте відповідь на запитання:

2.1. Користуючись інтернет-ресурсом «Моніторинг і оцінювання соціального впливу проекту. Практичний посібник для виконавців проектів Надзвичайної кредитної програми з відновлення України». URL: https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/912/91114/files/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_2016_ukr_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D

[1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf](#) розкрийте зміст кроків, які включає оцінювання впливу проекту, охарактеризуйте систему індикаторів МіО соціальних проектів.

2.2. Користуючись інтернет-ресурсом «Моніторинг і оцінка проектів: лекція-вебінар», 2021. URL: <https://fest-academy.com.ua/uploads/files/022021.pdf>

Здійсніть порівняльний аналіз зовнішнього та внутрішнього оцінювання та надайте практичні поради з покращення МіО.

Зробіть висновки по виконаній практичній роботі

Тема 11. МІЖНАРОДНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ПРОГРАМИ І ПРОЕКТИ У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

Практичне заняття № 11

«Міжнародні та національні програми і проекти у соціально-економічній сфері»

Запитання для підготовки до практичного заняття

1. Характеристика проблем, пов'язаних із розробкою та реалізацією соціальних проектів
2. Використання проектної діяльності для розвитку та функціонування системи соціального захисту населення
3. Наскрізні цінності в програмах Європейського Союзу
4. Варіанти та базові приклади обліку екологічної сталості проекту
5. Стратегічний, організаційний та правовий характер проблем, пов'язаних з правовим регулюванням міжнародної технічної допомоги
6. Можливості залучення коштів міжнародної технічної допомоги на реалізацію проектів в Україні

Запитання для перевірки знань до теми 11

1. Що являє собою наскрізна цінність проекту?
2. Дайте визначення понять екологічна сталість, гендерна рівність, інклюзія
3. Назвіть заходи щодо зниження впливу на довкілля та здоров'я людини на всіх етапах проектної діяльності
4. Назвіть категорії документів, якими законодавчо визначено правила співробітництва з міжнародними донорами
5. Практичні проблеми розробки та реалізації соціальних проектів.
6. Назвіть наскрізні цінності міжнародних соціальних проектів.
7. Екологічний аспект у сучасному проекті.
8. Основні проблеми щодо залучення програм міжнародної допомоги в Україні.
9. Нормативно-правове регулювання міжнародної технічної допомоги.
10. Роль органів місцевої влади у соціально-економічному проектуванні.

Дискусійні питання та творчі завдання

1. Доведіть на прикладах, що позитивний розвиток не може йти всупереч наскрізним цінностям
2. Чому, на ваш погляд, наскрізні цінності часто сприймаються як щось нав'язане згори або додаткове навантаження у проектах?
3. Доведіть, що врахування екологічних аспектів проекту – це дуже широкий спектр можливостей щодо зменшення негативного впливу на довкілля та здоров'я людини.
4. Чим можна пояснити відмову проводити державну реєстрацію в Україні організацій, що надають міжнародну технічну допомогу?
5. Як змінилося ставлення донорів до проектів, що реалізуються в Україні протягом останніх 20 років?

Практична робота 11

Тема: Міжнародні та національні програми і проекти у соціально-економічній сфері

1. Дайте відповідь на запитання:

1.1. Дайте визначення понять фандрейзинг, краудфандинг. Як вони використовуються у СЕПр?

1.2. Назвіть успішні приклади краудфандингу для України

2. Охарактеризуйте:

Програми і проекти у сфері соціального підприємництва.

Програми і проекти у сфері соціального захисту.

Програми і проекти у сфері благодійництва.

Програми і проекти у сфері волонтерства.

Користуючись інтернет-ресурсом «Практичний посібник «Місцевий економічний розвиток: моделі, ресурси та інструменти фінансування». URL: http://pleddg.org.ua/wp-content/uploads/2020/09/PLEDDG_LED_Finance_Guide_Part_1.pdf здійсніть огляд ресурсів для місцевого економічного розвитку та охарактеризуйте інструменти фінансування місцевого економічного розвитку

Зробіть висновки по виконаній практичній роботі

Тема 12. ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕОРГАНІЗАЦІЇ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЕКТАМИ

Практичне заняття № 12

«Глобальні тенденції реорганізації методів управління соціально-економічними проектами»

Запитання для підготовки до практичного заняття

1. Сучасна міжнародна методологія управління проектами та програмами.
Управління ризиками в проектах соціально-економічного розвитку
2. Управління змінами у проектах. Концептуальна схема інтегрованого управління відхиленнями у проекті
3. Індикативна модель відхилень у проектах
4. Методи процесного інтегрованого управління відхиленнями у проектах
5. Методи інтегрованого управління відхиленнями у проектах
6. Проектний підхід до реінжинірингу бізнес-процесів
7. Методи активізації концептуального рівня механізму соціального проектування
8. Матриця пріоритетів вирішення проблем

Запитання для перевірки знань до теми 12

1. Які підходи до управління ризиками пропонує сучасна методологія управління проектами та програмами?
2. Назвіть фактори, які впливають на проект та його результати
3. Перелічіть чинники впливу на неуспішність проектів
4. Назвіть причини негативних відхилень у проектах
5. Охарактеризуйте використання реактивного і проактивного підходу у процесі управління змінами у проектах. Їх переваги і недоліки
6. Що таке матриця пріоритетів вирішення проблем?
7. Що собою являє управління кризами у проекті?
8. Наведіть і прокоментуйте типологію криз організації
9. Які функції виконують кризи?
10. Що включає в себе концептуальна схема інтегрованого управління відхиленнями у проекті?
11. Що таке система збалансованих показників?
12. Що таке стратегічна карта цілей компанії?
13. Що являє собою індикативна модель відхилень у проектах?

14. Поясніть сутність реінжинірингу процесів у проекті
15. Назвіть етапи процесу управління ризиками у проектах, охарактеризуйте його структуру
16. Дайте класифікацію методів інтегрованого управління відхиленнями у проекті
17. Що являє собою реінжиніринг бізнес-процесів? Назвіть етапи проекту реінжинірингу бізнес-процесів
18. Що означає паралельність життєвого циклу проекту реінжинірингу бізнес-процесів?

Дискусійні питання та творчі завдання

1. Чим може бути викликано те, що за статистикою, приблизно 70% – 80% реалізованих проектів є неуспішними?
2. Поясніть зміст твердження «Управляти негативними відхиленнями у проектах необхідно таким чином, щоб оскаржені проекти ставали успішними і у жодному разі не ставали провальними»
3. Наведіть практичні приклади використання реактивного і проактивного підходу у процесі управління змінами у проектах
4. Яким чином карта причин відхилень у проектах компанії на основі системи збалансованих показників допомагає в управлінні проектом?
5. Доведіть, що використовуючи процесний підхід, зручно замінити процеси управління ризиками, змінами, проблемами, конфліктами, кризами, стресами у проекті на один процес інтегрованого управління у проекті
6. Чим може бути корисною методологія суспільствознавчої компаративістики у соціально-економічному проектуванні?

Практична робота 12

Тема: Оцінювання соціально-економічних проектів

- 1. Дайте відповідь на запитання:**

1.1. Дайте визначення понять інклюзія та ексклюзія, дискримінація, резильєнтність, якість життя

1.2. Як впливають глобалізація та онлайн технології на соціально-економічне проектування в сучасних умовах?

2. Охарактеризуйте:

2.1. Зелене проектування: виникнення, розвиток та перспективи

2.2. Визначте нові глобальні етичні принципи соціально-економічного проектування

Користуючись інтернет-ресурсом

Зробіть висновки по виконаній практичній роботі

II. СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Використана література

1. Безпалько О. В. Соціальне проектування: навч. посіб. Київ : Київськ. Ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 128 с.
2. Бутченко Т.І. Соціально-політичне проектування: проблема взаємозв'язку суспільних потреб і державних інтересів. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2011. 280 с.
3. Галушка З. І., Волощук О. А. Управління проектами = Project management : навч. посіб. / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича : Рута, 2018. 119 с.
4. Гончарова С. Ю. Соціальне підприємництво: сутність, ознаки та місце у діяльності сучасних домогосподарств / С. Ю. Гончарова, В. Буряк, А. Б. Гончаров // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". Херсон, 2017. № 27/2. С. 125-130.
5. Джунь А. Путівник для здійснення аналізу відповідності проектів законів зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС / Київ : [б. в.], 2017. 16 с.
6. Єгорченков О. В., Єгорченкова Н. Ю., Кубявка Л. Б. Інформаційні технології управління проектами: навч. посіб. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський університет, 2017. 79 с.
7. Інвестиційний аналіз бізнес-проектів: навч. посіб. / Трусова Н. В. та ін. ; Тавр. держ. агротехнол. ун-т ім. Дмитра Моторного. Мелітополь: Вид. будинок Мелітоп. міськ. друк., 2019. 328 с.
8. Ключик О., Комаровський В., Косцєлецький П. та ін. П'ять вдалих кроків до європейського проекту: посібник. Варшава, 2009. 98 с.
9. Кожушко Л. Ф., Кропивко С. М. Управління проектами : навч. посіб. Київ : Кондор, 2013. 386 с.

10. Менеджмент та управління проектами в будівельній галузі: навч. посіб. / Ширяєва Н. Ю. та ін. ; Одес. держ. акад. буд-ва та архітектури. Одеса: ОДАБА, 2018. 267 с.
11. Науковий супровід, моніторинг та оцінка ефективності соціальних проектів / О.О. Яременко, О.Р. Артюх, О.М. Балакірєва та ін. Київ: ДЦССМ, 2012. 132 с.
12. Ноздріна Л. В., Ящук В. І., Полотай О. І. Управління проектами: підручник / За заг. ред. Л. В. Ноздріної. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 432 с.
13. Петренко Н. О. Управління проектами : навч. посіб. / Н. О. Петренко, Л. О. Кустіч, М. О. Гуменюк. Київ: ЦУЛ, 2017. 244 с.
14. Петрович Й. М., Новаківський І. І. Управління проектами : підручник / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Й. М. Петровича ; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2018. 395 с.
15. Попова Н. В. Проектний аналіз: підручник. Харків. нац. автомоб.-дорож. ун-т. Харків: ХНАДУ, 2016. 163 с.
16. Посібник з проведення конкурсів проектів ОГС за державного фінансування (український та міжнародний досвід). Київ: Ваіте, 2017. 198 с.
17. Прикладні аспекти управління проектами в публічній сфері: посібник / О. В. Кулініч та ін.; за заг. ред. О. В. Кулініча ; Харків. міськрада, Упр. інновац. розвитку та імідж. проектів. Харків: Іванченко І. С., 2018. 92 с.
18. Проекти для управлінців. Від ідеї до реалізованого проекту: посіб. для вчителів / Олена Пашенко ; упоряд. Н. Харченко. Київ : Шкільний світ, 2018. 107 с.
19. Проектний аналіз: навч. посіб. / А. Є. Кальницький, М. А. Кальницька; Держ. вищ. навч. закл. «Ужгород. нац. ун-т». Ужгород: Говерла, 2014. 318 с.
20. Проектний менеджмент у публічному управлінні: підручник / Ю. П. Шаров та ін.; за наук. ред. Ю. П. Шарова. Нац. акад. держ. упр. при

Президентів України. Київ : НАДУ, 2017. 343 с.

21. Рибак А. І., Азарова І. Б. Управління зацікавленими сторонами в проектному менеджменті: монографія. Одес. держ. акад. буд-ва і архітектури. Одеса : ОДАБА, 2017. 144 с.

22. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.

23. Соціальна економіка : навч. посіб. / Г. В. Назарова, С. Ю. Гончарова, Ю. В. Сотникова, Н. В. Аграмакова. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 275 с.

24. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін: посіб. / А. О. Корнецький, М. А. Гончарова, В. Я. Назарук та ін. Київ: ТОВ "ПІДПРИЄМСТВО "ВІ ЕН ЕЙ", 2017. 188 с.

25. Соціальне проектування та грантрайтинг / авт.-уклад. О.В. Кулініч, Д. С. Ткачов, А. В. Коновалов, В. М. Казусь. Харків: Управління інноваційного розвитку та іміджевих проектів, 2018. 42 с.

26. Старченко Г. В. Управління проектами: теорія та практика : навч. посіб. для студентів екон. спец. ВНЗ. Чернігів. нац. технол. ун-т. Чернігів : Брагинець О. В. вид., 2018. 304 с.

27. Сусліков Л. М., Студеняк І. П. Управління науковими проектами: навч. посіб.; ДВНЗ «Ужгород. нац. ун-т». Ужгород: Говерла, 2019. 431 с.

28. Тарасюк Г. М. Управління проектами : навч. посібник для студентів ВНЗ. Київ: Каравела, 2016. 320 с.

29. Управління змінами та проектами : навч. посіб. / Грибик І. І. та ін. ; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів : Центр Європи, 2017. 168 с.

30. Управління інноваційними проектами і програмами: навч. посіб. / О. Гордієнко. Дніпро: Ун-т мит. справи та фінансів, 2019. 115 с.

31. Управління проектами в підприємницьких структурах: навч. посіб. / Р. Кучеренко та ін.; Одес. нац. екон. ун-т. 2-ге вид., випр. і перероб. Одеса: Астропринт, 2013. 268 с.

32. Управління проектами: навчальний посібник до вивчення дисципліни для магістрів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації: «Менеджмент і бізнес-адміністрування», «Менеджмент міжнародних проектів», «Менеджмент інновацій», «Логістика» / уклад. Є. Довгань, Г. А. Мохонько, І. П. Малик. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 420 с.

33. Управління проектами: навчальний посібник / Уклад. Л.Є. Довгань, Г.А. Мохонько, І.П. Малик. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 420 с.

34. Управління процесами в проекті: навч. посіб. для студентів ден. та заоч. форм навчання : спец. 8.18010013 «Управління проектами» : навч. посіб. для студентів ВНЗ / уклад. : І. О. Лапкіна, К. Л. Семенчук. Одеса: ОНМУ, 2014. 115 с.

35. Управління рекламними проектами: навч. посіб. для підгот. магістрів за освіт.-проф. програмою «Маркетинг» із спец. 075 «Маркетинг» / О. П. Луцій та ін. ; за ред. О. П. Луція. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 307 с.

36. Управління проектами: навч. посіб. для студентів ВНЗ / П. П. Микитюк та ін. ; під ред. д-ра екон. наук. проф. П. П. Микитюка ; Терноп. нац. екон. ун-т. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 319 с.

37. Участь місцевих громад у муніципальному плануванні: навч.-метод. посіб. / Бутченко Т. І. (ред.), Лепський М. А. (ред.). Запоріжжя: Наукове товариство імені Я. Новицького, 2017. 84 с.

38. Участь молоді в молодіжному муніципальному плануванні: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. Т. І. Бутченка. Запоріжжя: КСК-Альянс, 2016. 99 с.

39. Чумаченко І. В. та ін. Управління проектами: процеси планування проектних дій: підручник ; За заг. ред. І. В. Чумаченко, В. В. Морозова; Університет економіки та права «КРОК». Київ: Університет економіки та права «КРОК», 2014. 673 с.

40. Шаповалова Т. Соціальне підприємництво і фандрейзинг : навч. посіб. Київ: МФСА: 2016. 186 с.

41. Яковенко О. І. Управління проектами та ризиками: навч. посіб. Ніжин: Лисенко М. М. вид., 2019. 194 с.
42. Яковлєв А. І. Проектний аналіз: підруч. для вищ. закл. за напрямком «Економіка підприємства». Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків: НТУ «ХПІ», 2015. 339 с.
43. Як підготувати якісний соціальний проєкт? / Метод. Посіб. Київ, 2010. 68 с. URL: <https://legal100.org.ua/wp-content/uploads/2020/09/yak-pidgotuvati-yakisnii---sotsialnii---proyekt.pdf>
44. How-to, or reformer's manual. Project management office of the National reforms council: experience, achievements, lessons learned / Found. for support of reforms in Ukraine ; project head : Dmytro Shymkiv; ed. Board : Anna Chukhay, Igor Goncharenko, Peter Ivanov. Kyiv : s. n., 2017. 194 p.
45. Processes and project management / ed. Marek Wirkus. Gdańsk: Wydaw. Politechniki Gdańskiej, 2015. 103 p.

Рекомендована література для студентів

46. Безпалько О. В. Соціальне проектування: навч. посіб. Київ : Київськ. Ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 128 с.
47. Джузь А. Путівник для здійснення аналізу відповідності проектів законів зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС / Київ : [б. в.], 2017. 16 с.
48. Інвестиційний аналіз бізнес-проектів: навч. посіб. / Трусова Н. В. та ін. ; Тавр. держ. агротехнол. ун-т ім. Дмитра Моторного. Мелітополь: Вид. будинок Мелітоп. міськ. друк., 2019. 328 с.
49. Петрович Й. М., Новаківський І. І. Управління проектами : підручник / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Й. М. Петровича ; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2018. 395 с.
50. Посібник з проведення конкурсів проектів ОГС за державного фінансування (український та міжнародний досвід). Київ: Ваіте, 2017. 198 с.
51. Соціальна економіка : навч. посіб. / Г. В. Назарова, С. Ю. Гончарова, Ю. В. Сотникова, Н. В. Аграмакова. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 275 с.
52. Соціальне проектування та грантрайтинг / авт.-уклад. О.В. Кулініч, Д. С. Ткачов, А. В. Коновалов, В. М. Казусь. Харків: Управління інноваційного розвитку та іміджевих проектів, 2018. 42 с.
53. Сусліков Л. М., Студеняк І. П. Управління науковими проектами: навч. посіб.; ДВНЗ «Ужгород. нац. ун-т». Ужгород: Говерла, 2019. 431 с.
54. Управління інноваційними проектами і програмами: навч. посіб. / О. Гордієнко. Дніпро: Ун-т мит. справи та фінансів, 2019. 115 с.
55. Управління проектами: навчальний посібник до вивчення дисципліни для магістрів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації: «Менеджмент і бізнес-адміністрування», «Менеджмент міжнародних проектів», «Менеджмент

інновацій», «Логістика» / уклад. Є. Довгань, Г. А. Мохонько, І. П. Малик. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 420 с.

56. Управління проектами: навчальний посібник / Уклад. Л.Є. Довгань, Г.А. Мохонько, І.П. Малик. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 420 с.

57. Яковенко О. І. Управління проектами та ризиками: навч. посіб. Ніжин: Лисенко М. М. вид., 2019. 194 с.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України
URL:<http://www.ukrstat.gov.ua/>

2. Департамент економічного розвитку і торгівлі. Нормативно-правова база з питань розвитку та підтримки підприємництва. URL:
<http://www.gue.sm.gov.ua/index.php/uk/normativno-pravova-baza-z-pitan-rozvitku-ta-pidtrimki-pidpriemnitstva>

3. Інститут демографії та соціальних досліджень Національної академії наук України. URL: <http://www.idss.org.ua>.

4. Концепція національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні. URL: <http://www.svb.org.ua/publications/kontseptsiya-natsionalnoi-strategii-sotsialnoi-vidpovidalnosti-biznesu>

1. Краудфандинг для соціальних підприємств: <https://www.facebook.com/watch/live/?v=184333449350044>

2. Найкращі соціальні проекти. URL: <http://forum.o2.ua>.

1. Нормативно-правова база з питань розвитку та підтримки підприємництва. URL: <http://www.gue.sm.gov.ua/index.php/uk/normativno-pravova-baza-z-pitan-rozvitku-ta-pidtrimki-pidpriemnitstva>

2. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України
URL:<http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Український фонд соціальних інвестицій. URL: <http://usif.org.ua>.

4. Український форум благодійників. URL: <http://ufb.org.ua/sector-blagodijnosti/filantropija-u-sviti/trendi/trend-2.htm>

Навчально-методичне видання

Бортнік Світлана Миколаївна.

Соціально-економічне проектування

Методичні вказівки до практичних занять

Друкується в авторській редакції

Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарантітура Times
Ум. друк. арк. 5,10.